

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

November

Årgang 73 . Nr. 9

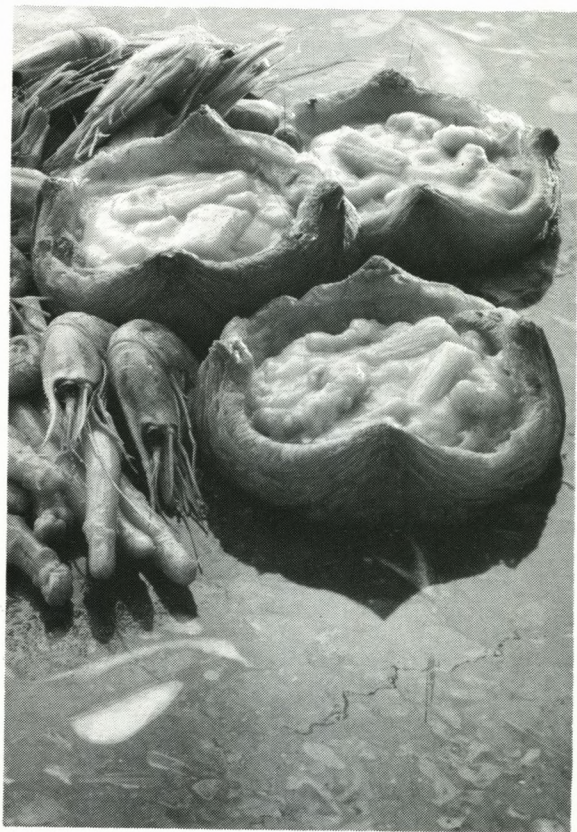
1988

Klosterporten – indgangen til alle herlighederne.

(*Otto Hagemann foto*)

Friskere end friskbagt

Mette **Munk**TM

Mette Munk A/S · Göteborggade 5, P.O. Box 9 DK 5100 Odense C. Danmark · Telephone 09 13 44 13

Gammelsoraneridrætsdag den 10. september 1988.

Lørdag den tiende september blev der for fjerde gang afholdt gammelsoraneridrætsdag. Samtidig blev det alle gode gange tre for festkomiteen og er der nogensinde blevet talt om hattrick i forbindelse med sport, var her syn for sagen. Hvilken pragtfuld dag – hvilken pragtfuld aften!

Allerede fra den årle morgen, sendte solen sine livgivende stråler nedover de grønklædte arealer, der omkranser vor smukke gamle skole.

En efter en slog festkomiteens medlemmer øjnene op og mærkede sveden på panden – var det prøvekørslen af fadøls-anlægget igår, eller er det ægte bekymring for om nu dagen vil spænde rigtigt af. Andre steder – alumnaterne og mere eller mindre snuskede ungdomshuseringer rundt omkring i kongeriget – vågner idrætsfolkene med en voksende uro i kroppen; Hvordan kommer det til at gå – bliver det endnu engang Gammelsoranernes dag?

Da artiklens forfatter vågnede i en baggård på Østerbro – der hvor solen aldrig når ned – var han ikke i tvivl: dagen stod i Gammelsoranernes tegn.

Vel ankommet til skolen (av – den sidste tequila fra igår kan godt mærkes – på med solbrillerne) forundres man med samme følelse som tidligere år, over at træde ind et sted, der til trods for de sidste års omdiskuterede forandringer, stadig virker som liggende under en tyk dyne af utid. Hvilke ædle og især uædle gerninger er ikke blevet gjort i tidens løb? Sker alle disse ting endnu? – naturligvis, man kan ikke knægte den ungdommelige trang til oprør mod autoriteter (eller mangel på samme). Noget af den energi, der lægges for dagen i udførelsen af gale streger, kommer så sandelig også til udtryk i sportsudøvelsen – en amerikansk B-film indeholdende så mange kraftudtryk som der kommer til overfladen i en fodboldkamp som denne, ville selv for en videonarkoman være svær at finde.

Der skal iøvrigt ikke gøres mere udaf

dagens sportsresultater, end blot at nævne nogle unævnelige dommeres bestikkelig-hed – dette givende sig udslag i nogle få, for Gammelsoranerne æreskrænkende sportsdyste. Med sædvanlig autoritet afsluttede festkomiteens repræsentant dagen med en opsummering af opnåede resultater. På sin egen facon opfordrede han derefter til afholdelse af anførertaler og de forskellige tog bolden op til større eller mindre moro for tilhørere. Cricketspillerens anfører Flemming Balstrup (S 48) kom højest på Richterskalaen med en anekdote, hvis pointe desværre gør den umulig at gengive i et pænt og nydeligt blad som dette.

Efter den traditionelle uddeling af cricketbats og vandrepokaler (hvem har egentligt sidstnævnte), hastede alumnaterne over på alumnaterne og efterlod derved Gammelsoranerne i en mindre ønskværdig situation – der er ikke nogen cocktailbar i Sorø, og ingen ved sine fulde fem, ville tillægge Axelhus Bodega (hvor god den så end måtte være) evnen til at ryste en tør martini.

Med ganer som Frankfurter Autobahn – kreuz, hænder rystende som espeløv og fødder som bly, drejer man om hjørnet ved den ny sportshal præcis klokken 19. Foran sig har man nu antageligvis 300-350 soranere – håret sat op til narrestreger hos nogle, andre mere afdæmpede. Gammelsoranere, alumner og lærere i en hob – hvordan går det, hvad laver du egentlig nu (man kan ligesågodt gå til bekendelse overfor sig selv med det samme, at man ikke kan huske hvad hun lavede sidste gang man sås), sig mig, er du IKKE blevet færdig endnu? u.s.w.

Denne smalltalk, denne uendelige strøm af halv- eller helhjertede bemærkninger, dette livsbekræftende møde med fortiden må naturnødvendigt være konceptet, være ideen bag idrætsdagen; Ikke bare en flok halvhjernede sportsidioter, der dagen igennem slås om en død bold, for derefter at drikke sig fulde i en stin-

kende sportshal om aftenen – men derimod en erkendelse af at sprut og alkohol er to af de bedste måder at bringe generationerne (her årgangene), sammen på. Det kendetegner da også konversationen over den iøvrigt veltillavede middag (de ved skam hvad vi vil, d’herres festkomite – applaus s.v.p.), at man starter ved dagens begivenheder for derefter at overgå til en diskussion omkring de naturligvis umådelige forskelle i alumne-liv idag og igår. Går alt glat, kommer man til lærerne – det er umådeligt hvordan de samme lærere kan vedblive at gøre sig til grin på de samme måder (jeg har dem efterhånden mistænkt for maskepi, det er noget de gør for at have ryggen fri andre steder, de snu bæster).

Belønningen for denne totale åndelige aflædning er da også lige om hjørnet, i form af et lyd- og lysbombardement. Det begyndte kl. 21, og medførte deltagelse af yderligere 200 gæster. Et orgie, der ikke giver selv den mest avancerede

stjernekrigsfilm et eneste cellulid-omviklet ben til Betelgeuze. Unødigt at nævne formummelsen af al samtale – ørenlyd er en by i Krakowvenski (Ukrainske S.S.S.R.). Undertegnede henregner sig bestemt ikke til nogen aldrende årgang (S 83), men nostalgiske billeder af båndoptageren med de to højttalere til gymnasiefesterne toner alligevel frem.

Men hvad, skal der være Gammelsoraneridrætsdag, så lad den for alt i verden markere sig og med d’herrer festkomite’s hattrick in mente, er der ingen tvivl om, at dette arrangement allerede er et begreb i mange Gammelsoraneres tænketank. Rent principielt, mener jeg at vi aller burde rejse os (i allefald i tankerne) og råbe tre lange og tre korte for Festkomiteen, deres uendelige hær af frivillige hjælpere, idrætslærerne, bryghuset Faxe og sidst men ikke mindst vor smukke, hæderkronede gamle skole. Måtte Fugl Føniks rejse sig af asken påny.

Adam Peter Estrup (S 83)

Sorøkrøniken I – II

kan nu fås for 485 kr.
portofrit tilsendt hos:

Boghandler H.P. Wiuff, Jagtvej 68, 2200 kbh. N.
Tlf. 01 37 61 86

Første bind skildrer Sorø historie til 1986 i en letlæselig form med 213 illustrationer, hvoraf mange i farver.

Andet bind gengiver dokumenter til Sorø historien, den berømte Skjoldefrise i kirken med 151 våbenskjold i farver, Sorø Klosters gavebog oversat fra latin for første gang og alle fundatserne for skolen og de forskellige Akademier og et udførligt navne-, sted- og slægtregister.

Ialt 600 sider med 275 illustrationer, solidt indbundet i rødt lærred med skolens mærke i guld.

FN-missionen i Afghanistan

af Lektor Lars Kelstrup S.A.S

Efter 10 års sovjetisk tilstedeværelse i Afghanistan er de russiske tropper nu ved at forlade landet, mens en indre politisk afklaring stadig ikke er i sigte. Oberstløjtnant Lars Kelstrup, der forretter FN-tjeneste i landet, beretter her for Garderbladet om FN-missionen og forholdene i hovedstaden Kabul.

I april i år oprettede FN en mission for Afghanistan og Pakistan bestående af 50 officerer. Missionen fik navnet UNGO-MAP (United Nations Good Offices Mission in Afghanistan and Pakistan), og Danmark deltager med fire officerer) sammen med en række alliancefrie lande (bl.a. Sverige og Finland, men også med Canada fra NATO og Polen fra Warszawa-pagten). I alt deltager ti nationer.

Det har siden Anden Verdenskrig været en grundlæggende dansk opfattelse, at ved at bidrage til fred i verden bidrager vi også til at betrygge vores egen fred. Medlemskab af FN og deltagelse i FN's forskellige missioner er en del af vor sikkerhedspolitik, og udsendelse af enheder og officerer til FN-tjeneste er en naturlig opgave for dansk forsvar.

Missionen har til opgave at bistå Afghanistan og Pakistan med at få Geneveaftalerne af 15. april gennemført. Vi skal

1. Berigtige at de sovjetiske tropper forlader Afghanistan. Halvdelen skal være ude den 15. august, resten senest den 15. februar næste år.
2. Berigtige at Afghanistan og Pakistan respekterer de almindelige regler for nabostaters indbyrdes optræden og afstår fra indblanding i hinandens indre anliggender.
3. Bistå m.m.t. de afghanske flygtninges frivillige tilbagevenden til deres hjemland.

Hvad flygtningenes tilbagevenden angår, er den dårligt nok begyndt endnu. Der er tale om flere millioner mennesker, og rent bortset fra de praktiske vanskeligheder

ønsker mange af dem at afvente en stabil situation før de igen bryder op. Men FN's Højkommissariat for Flygtninge har etableret sig i både Pakistan og Afghanistan, og FN har oprettet en særlig bistandsorganisation som skal hjælpe til, og som for tiden modtager bidrag fra FN's medlemslande.

Opgaven at berigtige de to parter ikke-indblanding i hinandens indre anliggender er uhyre vanskelig pga. det øde, bjergrige terræn, som jo efterhånden alle kender fra TV. Det ser faktisk sådan ud, måske blot lidt værre end billederne antyder. Begge stater har afleveret et stort antal klager over (fortsat) indblanding, og det er så vores opgave om muligt at foretage en uvildig undersøgelse. Men det kan ikke undre at det i mange tilfælde er umuligt, alene på grund af tidsfaktoren: Er der tale om en ulovlig grænseovergang, vil det oftest være umuligt at efterspore, når man kommer frem.

Den første af opgaverne, at kunne bekræfte over for Geneveaftalernes parter (USA og USSR var medunderskrivere) og verdensoffentligheden, at de sovjetiske tropper faktisk forlader Afghanistan, er internationalt set den centrale. FN-officerer er til stede ved grænseovergange (hidtil mest vigtigt ved den eneste bro over Oxus, Afghanistans grænseflod mod nord til Sovjetunionen) og på flyvepladser, og vi inspicerer de større garnisonsområder efterhånden som russerne forlader dem. Det er naturligvis for en dansk officer en både interessant og spændende opgave at være i tæt kontakt med sovjetiske tropper; men det er rart at kunne sige, at samarbejdet med russerne forløber gnidningsløst.

Netop hjemkommet fra afghansk Turkestan, hvor FN-stationen ligger ved Oxus i kun 300 m højde over havoverfladen, var det største problem næsten vejret: temperaturen nåede de 50°; og på dage med støv- og sandstorme var sigtbarheden nedsat til godt hundrede meter, og der var støv og sand overalt, inde og ude.

Kabul er mere rolig end man måske

skulle tro efter avisreportagerne. Men selvfølgelig mindes man hele tiden om situationen: Flyene cirkler sig op og ned over lufthavnen med flittig brug af flares. Vi hører hver dag artilleriskudning, og ind imellem er der bilbomber og raketangreb mod byen, hvor bl.a. lufthavnen er blevet ramt og et antal jagere brændt. Missionsens fly stod i den anden ende af lufthavnen og slap uskadt.

Byen er præget af et meget stort antal bevæbnede vagter overalt og ustandselige checkpoints, hvor alle biler bliver ende-

vendt. Men folk ser ud til at være vant til det, og handelen i Bazarerne lader til at foregå normalt. Der har været enkelte episoder med nedskydning af uniformeret personel på åben gade; men Danmark er et land næsten alle kender, og FN er, naturligvis på grund af organisationer som WHO, FAO, UNESCO m.fl., meget vellidt og respekteret. Så for ens egen sikkerheds skyld er FN det første man skal lære at sige på sproget her, dari: Melale mutahed.

fra Garder bladet.

IN MEMORIAM

Niels Holm Poulsen 14.02.1909 – 20.08.1988 (s 27).

Den 20. august 1988 døde Niels Holm Poulsen på en klinik i nærheden af sit hjem i Syd-Spanien. Et langt, spændende og indholdsrigt liv afsluttedes herved.

Faderen var sygehuslæge i Korsør og døde, da Niels Poulsen var 12 år. Han begyndte på Sorø Akademi i 1. ml. I gymnasiet blev han hurtigt sammen med Otto Høyer »Fatters« yndlingslev. Mens Otto Høyer særligt udmærkede sig på cricket og tennisbanen, var Niels Poulsen altid nr. 1 i gymnastiksalen, hvor hans kraftspring og flik-flak blev udført med yderste elegance. Hvorfor han hurtigt opnåede »kælenavnet« »sludder« fortaber sig i det uviste.

De boglige fag klarede med en studentereksamen, der selv nu ville give point nok til nutidens adgangsbegrænsede studier. Det medicinske studium gennemførtes på festlig og fornøjelig vis – en del af tiden i bofællesskab med herloviaeren *Karl Henrik Køster* (senere overkirurg på Bispebjerg Hospital) og undertegnede. Foruden vores studieophold i Wien (anatomi) blev der også tid til lange teltture i sommerferien på cykel og motorcykel rundt i Europa; i de senere studieår med vikariat på provinssygehuse med stort udbytte i form af klinisk erfaring og økonomi-

ske midler til fortsættelse af studiet og festerne.

Efter gitemål og afsluttende eksamen gjorde han i et par år tjeneste på forskellige sygehuse, hvorefter han nedsatte sig som praktiserende læge i Vedbæk i 1937. 3 år senere flyttede han til Langeskov på Fyn. Her havde han en travl tid som landlæge, her voksede de tre døtre op. Han var også jernbanelæge, og under krigen blev han efter sigende samtidig ekspert i at få jernbaneskinneerne til at sno sig, før tyske transporttog skulle passere Langeskov.

I januar 1948 blev teltpælene revet op. Han blev skibslæge og sejlede på langfart.

I Australien mødte han sin fremtidige hustru, Inge, og efter hjemkomsten nedsatte han sig som praktiserende læge i Boeslunde i oktober 1948. Her arbejdede han samtidig på gigtsanatoriet i Skælskør, hvor han påbegyndte et større videnskabeligt arbejde, der dog ikke blev fuldført, da udlængslen sendte ham som regeringslæge til Indonesien i februar 1952.

Her havde Niels Poulsen en spændende tilværelse, der dog efterhånden vanskeliggjordes af befolkningens voksende mistro til europæere. Her tog han eksamen i tropemedicin, og foruden det officielle job som regeringslæge havde han efterhånden et voksende antal privatpatienter, hovedsageligt fra det kinesiske klien-

tel, hvor han var meget estimeret. Efter knap 4 år kom han hjem, men besluttede sig hurtigt til atter at drage udenlands. Denne gang til den amerikanske base på øen Guam i Stillehavet, hvor han blev tilknyttet Public Health Service som læge for den indfødte befolkning. Her fik han et godt forhold til de amerikanske militærlæger, der resulterede i, at han på universitet i San Francisco tog Public Health-eksamen og i 1960 ansattes som embedslæge i Phoenix i staten Arizona. Samtidig måtte han udskifte sit danske statsborgerskab med det amerikanske.

I Arizona havde han og Inge nogle gode år med interessant arbejde i det dejlige klima med smukke omgivelser og et dejligt hjem, hvor stor gæstefrihed var i højsædet.

I 1965 fik han chefstilling ved State Department of Health i Arizona. Hans særlige opgave der var ældre-særforsorgen, der som noget nyt var under udvikling. Da problemerne med at få de lov-mæssige bevillinger halet hjem blev for tunge, blev han efter forhandling med de overordnede myndigheder i Washington DC tilbudt en stilling i 1968 i United States Agency for International Development indenfor Public Health Service med tjeneste i Addis Abeba i Etiopien.

I 1969 flyttede han til Rabat i Marokko som Public Health Advisor. Også i Rabat befandt ægteparret sig godt, og arbejdsvilkårene var gode. Når lejlighed bød sig til kørte de ofte i bil de ca. 600 km over Tanger til Syd-Spanien, hvor de valgte stedet for deres otiale bolig.

Niels Poulsen afsluttede sin karriere som Regional officer USAID, Regional Development office for West Africa, Abidjan, Elfenbenskysten, hvor arbejdet først og fremmest drejede sig om familieleplanlægning.

Ved pensioneringen i 1979 byggede de hus på den tidligere valgte grund nær bjer-gende i Malagaregionen (i Coin).

De første år her i det milde klima blev en afslappet og harmonisk tid. Et lille gæstehus på grunden muliggjorde talrige

besøg af familie og venner, hvortil forbindelsen gennem årene trods de geografiske afstande altid havde været opretholdt.

De sidste år blev pga. svigtende helbred brydsomme, selvom et kortere ophold på Lucasstiftelsen i Hellerup gav mulighed for periodevis bedring.

Følgerne efter et fald med brud af lår-ben kunne ikke overvindes. På trods af sit amerikanske statsborgerskab forblev Niels Poulsen så dansk som nogen.

Hans venlige og hjertevarme væsen gjorde det let at bevare venskabet for alle os, der har kendt ham gennem årene, og jeg personligt opbevarer i min erindring et billede af en god skolekammerat og en ungdomsven, med hvem jeg har delt mange gode dage og oplevelser, og som jeg bevarede venskabet med til hans død.

På de lange rejser og bosættelser har han igennem årene været trofast fulgt af Inge, som nu alene skal klare fremtidens problemer.

Helge Faber (s 27)

Bengt Johns (S 1941)

Ambassadør Bengt Johns døde 6. juli i år efter godt et års svær og pinefuld sygdom, netop som han sammen med sin hustru skulle til at nyde sit otium i rækkehuset i Virum efter et langt og aktivt virke i udenrigstjenesten. Dette bragte ham vidt omkring: New York som vicekonsul i 1954, Kairo som 1. ambassadesekretær i 1960, Kinshasa som ambassadør 1969-74, Chicago som generalkonsul i 1975, Baghdad som ambassadør i 1979-81, hvorefter han sluttede med ambassadørposten i Bruxelles-Luxembourg 1982-86. Bengt nåede dog lige at tiltræde posten som ambassadør i Riyadh, Saudi-Arabien, da den sygdom, der skulle gøre en ende på hans liv, tvang ham tilbage til Danmark.

Mit kendskab til Bengt stammer fra hans funktion som ambassadør i Kinshasa, hvor jeg var ansat på det Danske Undervisningshospital, først som medicinsk overlæge og siden – i godt 5 år – som leder af projektet. Bengt havde under sin

ansættelse som fuldmægtig og senere ekspeditionssekretær og kontorchef i sekretariatet for teknisk samarbejde med udviklingslandene (DANIDA) selv været aktiv for etableringen af dette projekt, der i adskillige år var Danmarks største U-landsengagement. Trods stærk ambivalens overfor dette blandt andre kræfter i DANIDA bevarede Bengt stor kærlighed til Undervisningshospitalet og gav dette sin fulde støtte i hele sin ambassadørperiode. Som missionschef var denne støtte af uvurderlig betydning for mig i flere kritiske situationer. Vort samarbejde på dette felt førte til et nært venskab, som dog godt kunne slå gnister af og til, når han syntes, jeg var for kritisk overfor projektet eller ikke straks samtykkede i hans synspunk-

ter på den politiske situation. Humoren fik dog også sin plads, som når han gentagne gang foreslog, at vi skulle oprette en lokalafdeling af Soransk Samfund, omfattende mig, lektor Truelsens datter Kirsten, sygeplejerske, gift (Pleass) og dengang bosat i Kinshasa, og – ham selv.

Bengts loyalitet overfor den opgave, der var ham betroet, hans retlinethed og flid var inspirerende for os, hans medarbejdere i det fremmede. Vi tænker tilbage med glæde og taknemlighed på den tid, vi havde sammen og deler sorgen over hans alt for tidlige bortgang med hans hustru Birgitte og deres to døtre, Birthe og Ellen.

*Torbjørn Bennike (S 1936)
Lusaka, Zambia.*

K. V. Palslev og kajaksporten

Soraneren *Knud Valdemar Palslev* (S 1908) levede fra 1890 til 1986. Han var søn af soraneren, kaptajn i hæren *Valdemar Lauritz Christian Palslev* (R 1879), der levede fra 1861 til 1941, og som blev æresmedlem af Soransk Samfund 1937. Om hans enestående indsats for at øge medlemstallet se *Soraner-Biografier 1822-1900* (1977): 307.

Allerede fra 1905 var K. V. Palslev interesseret i kajaksport, og han blev en af denne sports førende skikkelser, aktiv til sit halvfemsenstyvende år.

Herom har en af hans yngre kammerater, prokurist Svend Frandsen (f. 1918), i sommeren 1987 skrevet en beretning, som *Soraner-Bladet* har fået lov til at bringe i uddrag.

AKR.

... Knud Valdemar Palslev var sejl- kajak- idrættens førende skikkelse igennem et langt liv. Han bidrog med et antal særdeles sødygtige og velsejlende konstruktioner, og han var en autoritet med hensyn til langtursteknik. Han havde et dybt kendskab til de indenlandske og tilstødende farvande, som han gennem 75 års sejl- kajak- aktiviteter lærte at kende som få andre. Hans interesser omfattede tillige skibe og søfart gennem alle tider samt historie, især Danmarks historie og ikke mindst oldtid og vikingetid. Hans hukommelse var fænomenal, så han havde altid relevante hændelser præsent om de farvande eller egne, som talen nu var om, eller som turde tage netop havde passeret ...

... Som 15-årig begyndte Palslev at bygge kajaker, inspireret af Victor Hansens »Illustreret Idrætsbog« fra 1890, som indeholdt et stort afsnit om kanosport efter et tilsvarende, som »Svenska Kanotidrottens Fader« kommandør Carl Smith havde skrevet i Balcks *Idrottsbok*. Sammen med en ligesindet gav han sig straks i kast med opgaven. Den første båd toges i brug i oktober 1905, og i 1906 pløjedes bæltet vidt og bredt af fem kammerater. ...

... De første af disse kajaker var enkle træskeletter tapetseret med aviser og olie-

malet – de var lidt skøre i betrækket, men til gengæld let lappet med en avis; lompepengene var ikke store, det gjaldt om at begrænse omkostningerne. ...

... KVP fik snart øje for at lade vinden gøre sin del af arbejdet, så der blev eksperimenteret med sejlføring. Desuden viste han et naturligt talent for kajakkonstruktion. ...

... Om drengsårene kajaker findes ingen optegnelser, men nogle fotos. 1910 konstruerede og byggede han SPRINGEREN, en ribbebygget sejlkajak 4 m × 65 cm med 3 kvm sejl fordelt på storsejlet med 2 kvm og 1 på mesanen, gunterrigget som alle efterfølgende. Det var en velsejlende lille båd, som han gjorde mange og lange sørejser med gennem en snes år. ...

... Han var en inspirerende kraft i sommerens weekendture, en tid lang til Smidstrup Strand ved Rungsted og senere til Hven. En sommer under besættelsen flyttede han med de andre aktive medlemmer til Roskilde, hvor badeanstaltens tomme vinterskur blev midlertidig bådehus, og tog på weekendture til Bogenæs og andre steder i fjorden, som var velkendte fra adskillige pinseture. ...

... Det kan lyde hasarderet at tage så langt over åbent vand som til Hven eller Skånekysten, vejret kunne jo slå om og blive barskere på andendagen. Nu er kajaker og sejlkajaker jo søgående fartøjer og deltagerne var alle erfarne folk. Og vejret blev nu sjældent så dårligt, at kajakken måtte efterlades og hjemturen ske med ru-tebåd. ...

... Sikkerhed i materiellets stand såvel som i deltageres fysik var primære elementer, som KVP var en god og ihærdig læremester i, og som indøvedes på weekendture og beviste deres værd på sommerlangfarterne. ...

... I 1930 konstruerede og byggede KVP den større og mere velsejlende kajak RASK, 4 3/4 m × 67 cm med 5 kvm sejl på 2 gunterriggede master, ribbebygget og med en sænkekøl tilføjet kort tid senere. En konstruktion som vandt ganske stor udbredelse indenfor denne niche i søspor-

ten på et tidspunkt, hvor interessen var stigende. ...

... Den blev i 1933 efterfulgt af den bordlagte CARAMBA, også 4 3/4 m lang men noget sværere og 72 cm bred med 5 1/2 kvm sejl og noget større sænkekøl, og den blev en lige så stor succes som RASK. ...

... En modificeret udgave kaldet FÆNØ kom til i 1946 med samme hovedmål, men med lidt større egenstabilitet (knappt så rund i bunden). ...

... KVP's sidste kajakkonstruktion var dog uden sejl og tilmed en rigtig grønlanderkajak SERFAQ (Tejsten), som han 1957 gjorde på bestilling af Dansk Kano og Kajak Forbund med støtte af Grønlandsministeriet, der gennem de grønlandske spejdere ville puste nyt liv i kajakbyggeriet, nu som fritidsfartøj, i det sydlige Grønland hvor den gamle kajakbyggetradition og -overlevering var gået i glemme.

Projektets primus motor var flagfabrikant Dahl og Grønlanderhjemmets forstander Poul Madsen. Skibskonstruktøren Carl Broberg var som grønlander en betydelig hjælp for KVP: han oversatte byggevejledningen til grønlandsk – og han formidlede sit store kendskab om de forskellige kajaktyper, så at KVP kunne indlede sin byggevejledning med en gennemgang af de forskellige karaktertræk ved de vestgrønlandske og de østgrønlandske kajaker, hvis bedste sider han søgte at forene i den her foreslåede form.

Inden kajakken blev betrukket med lærred og afskibet til Grønland, blev den

med betræk af klar plastfolie sat i vandet i Hellerup Havn og prøveroet af Broberg, Gornitzka og naturligvis af KVP selv.

Noget tyder på, at ungdommen i Egedesminde endnu ikke var rede til at gribe det gode tilbud, der blev kun bygget nogle få kajaker. Men nu – henved 30 år senere – er kajakbrugen i Sydgrønland i kraftig vækst – især som følge af de stærke incitamenter som hjemmestyret har bibragt befolkningen. ...

... Men tilbage til sejlkajakkerne. Med deres store sødygtighed, gode lasteevne og sejlegenskaber er sejlkajakkerne særligt fremragende turbåde. I sine ferier har KVP da også trafikeret samtlige indenrigske farvande foruden de svenske kyster så langt som til Torekov og Kalmar og de slagsviske til og med Slien. ...

... At fartøjet i sig selv er sødygtigt og velsejlende er jo kun et plus, så længe dets skipper ikke vover sig længere ud, end hans øvelse og erfaring rækker til. Men når begge disse egenskaber er til stede, var KVP modstander af begrænsninger i de søværts aktiviteter. Og han var en god læremester.

Enhver organiseret kajakroer-og-sejler skal jo bevise både sin svømmefærdighed og at han/hun kan rejse sin kæntrede båd og føre den videre. ...

... KVP har ikke opfundet gunterriggen. Men han har tilpasset den til sejlkajakken ud fra hans princip om, at kun det enkle, det robuste, det under alle forhold lettest håndterlige og mest driftsikre grej passer til brug i sejlkajak. ...

... Han har altid haft rebbebændsler i sine sejle, men kun sjældent brugt dem. Thi da må man jo stå ud på broen eller på stranden for at rigge om. Er man til søs, når det kuler op, er det ganske enkelt at dreje op i vinden og tage mesanen ned, rulle den sammen, stikke den hen ad fordækket og gøre den fast. Øger vinden yderligere, går man op i vinden igen, firer storejlet af, ruller det sammen o.s.v. og sætter mesanen som stormsejl på stormasten, og man kan lægge sig på kurs igen. ...

... Ligesom KVP ikke var den første ka-

jakmand i danske farvande (se mere herom i Hellerups Kajakklubs 10-års bog 1931), blev han i tidens løb heller ikke den eneste konstruktør af danske sejlkajaker. Hans klubkammerater Carl Aage Gornitzla og Peer Arp-Nielsen bidrog med særdeles vellykkede konstruktioner. KVP giver i sin artikel i Hellerups Kajakklub's 40-års bog 1961 en nøgtern gennemgang af de forskellige modeller og deres fortrin. ...

... KVP skrev altid en kortfattet dagbog på sine langture, og de blev i udvidet form indført i Hellerups Kajakklub's LANGTURSBOGER, som således fra en begyndelse i 20'erne rummer referater af medlemmernes samtlige kajak- og sejlkajaklangture indtil de senere år, hvor denne ferieform er blevet sjældent forekommende. Hellerups Kajakklub's langtursbøger beroede i klubbibioteket til brug for medlemmerne så de kunne drage nytte af kammeraternes erfaringer ved planlægningen af nye ferieture. ...

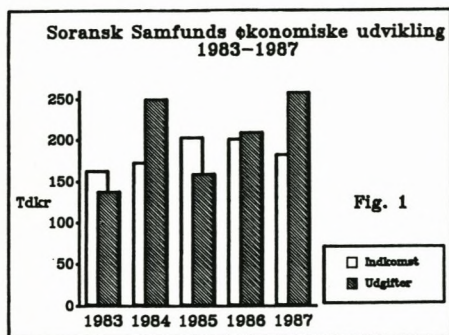
... Sejlkajakernes æra anses for at være udspillet i hovedstadsområdet. De er især gode turbåde, og de er velegnede til at sejle helt ind til stranden for så at blive halet nogle få meter op for overnatning i båden under det lille kajaktelt. Men efter at strandene er blevet fredet, og teltning om natten mange steder blevet forbudt, er denne rejseform mere problematisk. ...

... Da KVP giftede sig i 1940, ønskede han naturligvis at dele sine sejlsportsinteresser med sin hustru. Da en RASK er lige lille nok til jævnlig sejlsads for to, anskaffede han sig en sejljolle af typen Minark, som de tog på flere ture i. Det tiltalte nu ikke hende så meget og blev derfor kun et kortere mellem spil, og i 1946 søsatte han FÆNØ. Han havde den sidste gang i vandet som 90 årig i 1980. ...

... Ved sin død efterlod KVP sig konstruktionstegningerne til sine sejlkajaker SPRINGEREN, FRI, RASK, CARAMBA og FÆNØ. Disse originaltegninger har Handels- og Søfartsmusæet på Kronborg påtaget sig at forvalte, idet transparente (kopierbare) kopier af RASK og

Soransk Samfunds økonomi – eller heldet følger de tossede.

Som det nok er de ærede medlemmer bekendt, har Soransk Samfund i de senere år afholdt en række udgifter, der med et samlet begreb kan kaldes »særlige projekter«. Her tænkes specielt på mindestelen for Frederik den Anden, Holbergbogen og årsfesten 1987. Det kan konstateres, at der er tale om ret betydelige beløb, og på denne baggrund kunne det være interessant at analysere Soransk Samfunds nuværende økonomiske situation. Jeg har derfor kigget nærmere på regnskaberne fra 1983 til 1987, og der kan faktisk udledes en række interessante konklusioner, hvis man dykker ned bag tallene.

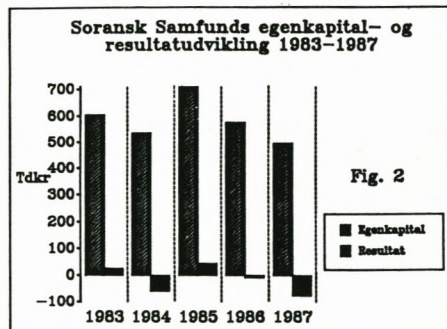

FÆNØ er deponeret hos Dansk Kano og Kajak Forbund. Enhver interesseret kan mod afholdelse af omkostningerne anmode om kopier af tegningerne. ...

... K.V. Palslev havde meget stor andel i sejljakkerne fremkomst og blomstring, og han nåede således også at se deres aftagende betydning. Imidlertid er der igen tegn på stigende interesse for sejljakker udenfor hovedstaden, og vore vidunderlige farvande rummer jo stadig de samme gode muligheder for kajaksejlsads, som før i tiden ansporede os til at tage med rutebåden til en søkøbstad for at sætte ud på langtur.

Svend Frandsen

Som det fremgår af figur 1, har samfundets udgifter været kraftigt stigende gennem hele den analyserede periode, hvorefter den samlede indkomst (kontingenter, obligationsrenter, gaver til Soranerbladet) toppede i 1985 for derefter at udvise en faldende tendens. Denne udvikling har givet sig udslag i en række betydelige underskud specielt i 1984 og 1987, som mindre overskud i 1983 og 1985 ikke har kunnet opveje (figur 2). Dette er en af år-

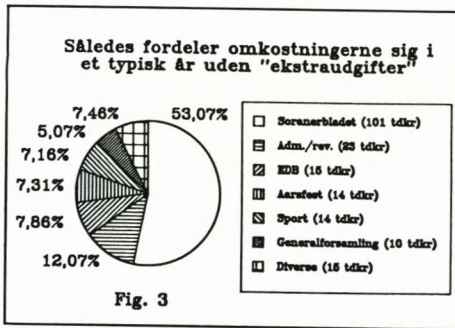

sagerne til, at Soransk Samfunds egenkapital har været faldende gennem de sidste par år. En anden årsag til faldet er de faldende obligationskurser, idet jeg her formoder, at kapitalkontoen fortrinsvis består af langt løbende obligationer, der er meget rentefølsomme.

Sammenfattende må det dog konstateres, at Soransk Samfunds kapital i dag er mindre end den var i 1983, og at der i denne periode endda har været tale om et mindre rentefald, hvilket alt andet lige skulle tilsige en større egenkapital. Endvidere er faldet i egenkapitalen egentlig værre end det umiddelbart ser ud, da inflationen på vel gennemsnitlig 6 % p.a. i perioden også har udhulet købekraften.

Det skal understreges, at der i ovennævnte ikke ligger nogen kritik af bestyrelsens arbejde, da alle de vidtrækkende beslutninger er blevet foretaget på de årlige generalforsamlinger, og at der sandelig også har været meget, der skulle fejres.

Det kan nok forudses, at udgiftsniveauet i de kommende år vil vende tilbage til mere »normale« tilstande. Figur 3 vi-

ser, med udgangspunkt i regnskabstallene for 1987, hvorledes Soransk Samfunds omkostninger fordeler sig i et »typisk år uden ekstraordinære omkostninger. Det kan her hurtigt konstateres, at samfundets største og flotteste udgift er Soranerbladet fulgt af de administrative omkostninger (administration, revision og EDB). Samlet udgør omkostningerne ca. 192 tusinde kroner. De samlede indtægter udgjorde samme år ca. 183 tusinde kroner. Samfundet er derfor nu i den ubehagelige situation, at kontingentindtægterne + gaver + afkastet af formuen ikke længere er tilstrækkelige til at opretholde det nuværende aktivitetsniveau. Bestyrelsen har da også foreslået, at kontingentet sættes op med 10 kroner for alle grupper fra 1989.

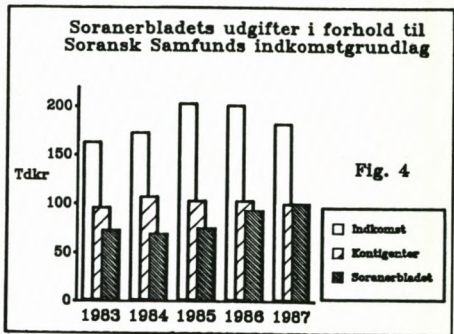
Dette skulle med 1700 medlemmer give ca. 17.000 kroner mere i kassen, men da det nok må forudses, at enkelte ikke betaler eller ikke betaler til tiden, kan vi her regne med ca. 15.000 kroner.

Det store spørgsmål er herefter om dette er nok. I 1989 vil samfundet kunne forvente en samlet indtægt på ca. 199 tdkr (kontingenter 116 tdkr, renter 63 tdkr, gaver 17 tdkr, salg af bøger o.l. 3 tdkr). Dette giver, under forudsætning af at indtægter og udgifter skal balancere, mulighed for en øgning af udgifterne med ca. 7 tusinde kroner over 2 år, hvilket med den historiske udvikling in mente hverken rækker her eller der.

Kontingentstigningen på 10 kroner er altså ikke tilstrækkelig til at bringe balancen i samfundets økonomi. Hertil kommer, at de nuværende medlemmer faktisk har

en forpligtelse til årligt som minimum at »inflationssikre« formuen således, at det man har fået kan afleveres intakt til den næste generation. Dette afføder et yderligere indtjeningskrav på ca. 25 tusinde kroner årligt.

Selvom bestyrelsen allerede på nuværende tidspunkt burde overveje endnu et kontingenthop på en tikrone i 1990, vil dette ikke kunne sikre det nødvendige overskud på 25.000 kroner, der årligt burde overføres til kapitalkontoen. Der må derfor i de kommende år føres en meget omkostningsbevidst politik.

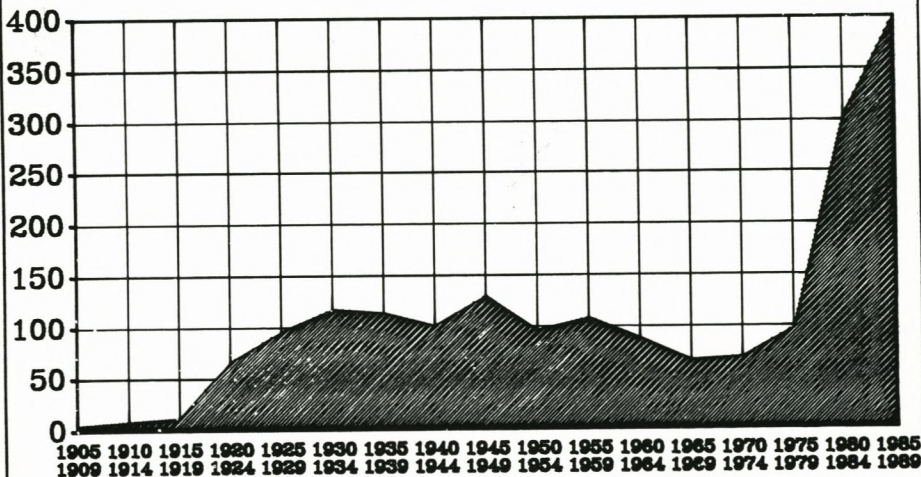

Figur 4 viser hvorledes Soranerbladets samlede udgifter (tilskuddet fra Soranerbladets Fond) har udviklet sig i forhold til Soransk Samfunds samlede indtægt og kontingenter. Som det kan ses, er Soranerbladets omkostninger, især i de senere år, steget væsentligt – også mere end inflationen tilsiger. Trykkeudgifterne er steget fra 60 tusind kroner til 98 tusind kroner fra 1985 til 1987! Soranerbladets omkostninger oversteg således den samlede kontingentindtægt i 1987, hvilket absolut peger på, at der er plads til kontingentforhøjelser i 1989 og 1990.

I de kommende år er det derfor nødvendigt at indføre omkostningsstop, eller som minimum sikre at stigningen i Soranerbladets omkostninger holdes kraftigt under stigningen i de samlede indtægter. Samtidig må medlemmerne opfordres til igen at betænke Soranerbladet med gaver, da denne indtægtspost har været faldende siden 1985.

Soransk Samfunds medlemmer fordelt efter dimmitendaar

Antal

1985-1989 Prognose

Fig. 5

Hvis ovennævnte gennemføres, skulle der være en fair chance for, at der igen kan bringes balance i økonomien. Det må samtidig slås fast, at der ikke er plads til øgede bevillinger til Cricket, Idrætsdag, og hvad det nu altsammen hedder. »Jamen« vil det opmærksomme medlem udbryde, »Betyder det, at Soransk Samfund vil være låst fast på det nuværende niveau for tid og evighed«. Ja faktisk – med mindre samfundet bliver betænkt (arv, gaver o.l.) – eller der sker større strukturelle ændringer i medlemsskarens størrelse eller aldersfordeling. Det må vi se lidt nærmere på. Figur 5 viser Soransk Samfunds medlemmer fordelt efter dimittendår. Her ses at tilslutningen holder sig forbløffende konstant, når vi ser på udviklingen i fem-års intervaller. Som ventet er der ikke mange medlemmer, der er dimmitteret i årene 1965-1974, men skolens øgede elevtal, og den øgede interesse for Sorø Akademi giver kraftigt stigende medlems-tal i 80'erne. Om nogle år ser tilgangen nok knap så voldsom ud, da medlemskab af Soransk Samfund er gratis det første år.

De store årgange bliver fuldt betalende medlemmer fra omkring 1992. Først da bliver plads til yderligere omkostningskrævende aktiviteter.

Det er nok værd at understrege, at der er masser af plads til nye aktiviteter, de må bare ikke koste noget, eller også skal de økonomisk hvile i sig selv. Men det skulle ikke være noget problem, for gammel-soranere er jo kendt for at være kreative og iverige – og som der står i overskriften til dette indlæg: »Heldet følger de to-sede«, og heldige har vi været med økonomien, så hvorfor skulle vi ikke kunne udnytte det på andre områder?

Lars Dalgaard (S 78)

Holbergs fødselsdag 3. dec.

Mødested: Kgs. Nytorv

Tid: Kl. 10,00

Nachspiel: Café au Lait

Gothersgade 11.

Kransekaffe.

Holbergs brudeudstyslegat ophæves.

I Ludvig Holbergs testamente fra 1753 bestemte han, at 12.000 rigsdaler af hans formue skulle henlægges til »en fornemme og skikkelig Jomfrues udstyr, naar hun indtræder udi Ægtestand. Hun skal være født i Danmark eller Norge, være 15 aar og have ført et tugtigt og skikkeligt levned«. Legatet i form af renterne af kapitalen skal uddeles hvert andet år.

Legatet har været bestyret af konsistorium ved Københavns Universitet, og kapitalen er vokset til 92.000 kr. Nu har justitsministeriet forbudt universitetet at forvalte legater, når dette arbejde påfører staten udgifter. Man kunne selvfølgelig overdrage administrationen af legatet til en advokat, men honoraret til ham og afgiften til fondsregistret kan legatet ikke bære. Derfor er det blevet bestemt at ophæve legatet og udbetale kapitalen med påløbne renter til 4 norske og 4 danske piger, hvortil ansøgninger vil blive indkaldt i dette efterår, så legatet ophører med at eksistere pr. 1. januar 1989.

Det er vanskeligt at forstå for lægmænd, at det skal være så dyrt at administrere et legat på 92.000 kr., at der ikke kan blive et tilstrækkeligt beløb til overs til legatets formål, idet legatets kapital formentlig er anbragt i statspapirer efter reglerne for umyndiges midler.

Holberg har åbenbart følt det som en mangel, at han aldrig giftede sig, og med dette legat har han villet bøde derpå.

Om grunden til, at han ikke giftede sig, kan man læse i »Barselstuen«: Han var bange for at blive hanrej. Et apokryft citat lader ham sige: »Da jeg var ung, kunne jeg nok forsyne en kone, men dengang kunne jeg ikke forsørge hende. Nu derimod kan jeg let forsørge en kone, men tvivler på, at jeg kan forsyne hende«.

Red.

Rettelse til fødselarlisten for oktober

12. okt. O.ing. Johan Seligmann (f. 18, S 36) Fredensvej 21, 2630 Taastrup.

Frokosttaleri ved julefrokosten

– er der som sædvanligt ikke noget med. Til gengæld vil der blive bortauktioneret et antal bibliofile sjældenheder af ganske særlig interesse for gamle Soranere: kilde-skrifter til den soranske historie, videnskabelige afhandlinger af højeste karat samt perler fra Fædrelandets litteraturskat. Overskuddet går ubeskåret i Soranerbladets altid slunkne kasse.

Runde fødselsdage i november 1988

3. Skovrider George Løwe (f. 18, S 36), Viborgvej 117, Tandskov pr. 8600 Silkeborg
4. Mag.scient. Olaf Michelsen, DGU, Regionalgeologisk afd., Thoravej 31, 4200 Kbh. NV.
5. Forfatter Regin Dahl (f. 18, S 37) Slotsgrunden 5, 6100 Haderslev
8. Salgschef Bjørn Bruunstad (f. 28, R 45) Ved Sønderport 21, 2.th., 2300 Kbh. S.
8. Knud Lindgard (f. 28, '44) 44 Iliwahi Loop, Kailua, Oahu, Hawaii 96734, USA.
8. John Reichel (f. 28, '45) ukendt adresse
9. Maskining. Eilif Kyhnau Jensen (f. 38, S 58) Thujavej 30, 5250 Odense SV.
10. Lærer Erik Kaas Neergaard (f. 08, S 26) Kystbakken 3, 4400 Kalundborg.
13. Kaptajn Hans Chr. Langkjær (f. 13, R 31) Fixvej 20, 4700 Næstved.
14. Læge Niels Andreasen (f. 18, S 37) Ved Stranden 145, 8250 Grenaa.
14. Dir. Bjørn Jensen (f. 13, R 29) Otterup Rør, 5450 Otterup.
15. Univ. lektor, mag.art. Chr. Vestergaard-Pedersen (f. 13, S 32) Køgeme-stervej 10, 3400 Hillerød.
16. Ing. H. C. Lindhardt Jacobsen (f. 38, S 57) Ålekæret 21, 3450 Allerød.
16. Afd. chef Claus Landschultz (f. 38, R 56) Fortunvej 79, 2920 Ch. lund.

17. Lærer Erik Kragh Hansen (f. 38, M 55) ska. Laurids Skaus Gade 40 D, 6100 Haderslev.
22. Fabrikant Bent Bredahl Hansen (f. 28, R 45) Hasselvej 11, 4180 Sorø
23. Hosp.laborant Kirsten Grønholt Pedersen (f. 38, S 57) Søndergade 39, 4180 Sorø
24. Prof.,dr.med. Mogens Schou (f. 18, S 36) Syrenvej 4, 8240 Risskov
25. Civ.ing. Gerhard Crone (f. 18, S 37) Bregnerødvej 78, 2.th., 3460 Birkerød
27. Forfatter Claus Høeck (f. 38, S 57) Ulstrup Vænge 12, 4400 Kalundborg
27. Læge Chr. Johs. Knudsen (. 03, S 22) Mågebo Egebjerg, Sognevej 3, 2820 Gentofte.
27. Adj. Henrik Stevns Hansen (f. 38, S 58) Solbrinken 6, 2960 Rungsted Kyst
27. O. trafikass. Flemming Westerbjerg (f. 38, R 55) Granbakken 47, 3400 Hillerød
28. Dir. Tonny Egelborg (f. 28, '44) Ved Skoven 3, 4300 Holbæk
29. Niels Chr. Høegh-Guldberg (f. 38, S 58) ukendt adresse
29. Erik H. Lise (f. 38, '57) Skovvænget 3, 4862 Guldborg
30. Cand.mag. Merete Høgsbro (f. 38, S 57) Voldsted Skolevej 105, 9530 Støvring.
30. Lærer Jette Valentin (f. 38, S 57) Kajerødgade 11, 3460 Birkerød.

»ska«: sidste kendte adresse; evt. oplysninger til Per Salling, Højgårdstoft 264, 2630 Taastrup, tlf. 02 99 78 58.

SORANER FROKOST

hos Prag, Amagerbrogade 37.

TORS DAG den 3. november 1988
kl. 12,00

KONTINGENTRESTANTER

fra 1987, som ikke har betalt pr. 15. december, beklager vi at måtte slette.

Finn Harlang

MEDLEMSKONTINGENTET

er af generalforsamlingen fastsat til kr. 90,- i 1988. For medlemmer fra og med årgang 1981 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun kr. 55,-. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

Soransk Samfunds kasserer:

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30
1302 København K.
Telefon 01 13 86 66
Postgiro 4 00 17 10

Kontingent m.v.

SOR-data
Soransk Samfund
Dr. Tværgade 30
1302 København K.
Kontingent:
giro 3 27 13 07

OBS – Årgang 87 er kontingentfri.

Adresseændring skal i Skandinavien ske til det lokale postkontor (udenfor Skandinavien direkte til kassereren).

OBS – BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Finland, Sverige og i Island fremsendes fortrykte girokort. Udlandssoranere bedes **indbetale kontingent i check, trukket på en dansk bank**, da Samfundet ellers må betale **30,00 kr.** for at veksle en udenlandsk check. Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde u/ yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

Henvendelse vedrørende SORANSK SAMFUND

stiles til:
Formanden, borgmester Ib Juul
Herlev Rådhus, Bygaden 90
2730 Herlev
Telefon 02 92 06 33

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
03 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 Kbh. K.
01 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri APS
Alleen 9, 4180 Sorø
03 63 05 75

ISSN 0903-1340

2079

1371

00

J. RØDEHARD HANSEN

KYSTVEJEN 34

4400 KALUNDBORG

Adresseændringer og reklamationer rettes i Skandnavnen til det lokale postkontor.

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03) * 41 11 22

LYNGE & SØN A/S

INTERNATIONALT ANTIKVARIAT

SILKEGADE 11 - DK
1103 KØBENHAVN K.
TELEFON (01) 15 53 35

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med**Pindstrup Mosebrug A/s**

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

**SAAB
DACIA**

Salg - Service

Aut. -forhandler
NIELS THIELEAutomobiler
STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72